

**INFOTEHNOLOOGIA REEGLID
EESTI KEELE JA KULTUURI KESKKONNAS**

**Requirements on information technology
in Estonian language and
cultural environment**

EESSÕNA

Käesolev Eesti standard:

- on standardi EVS 8:2000 uustöötlus,
- on kinnitatud Eesti Standardikeskuse 25.04.2008 käskkirjaga nr 76,
- jõustub sellekohase teate avaldamisel EVS Teataja 2008. aasta maikuu numbris.

Standardi uustöötluse koostas töörühm Eesti Keele Instituudi juhtimisel, toimetas Indrek Hein. Standardi kavandi on heaks kiitnud tehniline komitee EVS/TK 4 Infotehnoloogia.

Standard sisaldab ingliskeelset tõlget (lk 35 kuni lk 48), standardi lisad järgnevad põhiteksti ingliskeelsele tõlkele.

ICS 35.020 Infotehnoloogia üldküsimused

Võtmesõnad: Eesti lokaat, Eesti klaviatuur, keele ja kultuuri konventsioonid, kooditabelid, tarkvara lokaliseerimisnõuded

Hinnagrupp XA

Standardite reprodutseerimis- ja levitamiseõigus kuulub Eesti Standardikeskusele

Andmete paljundamine, taastekitamine, kopeerimine, salvestamine elektroonilisse süsteemi või edastamine ükskõik millises vormis või millisel teel on keelatud ilma Eesti Standardikeskuse poolt antud kirjaliku loata.

Kui Teil on küsimusi standardite autorikaitse kohta, palun võtke ühendust Eesti Standardikeskusega:

Aru 10 Tallinn 10317 Eesti; www.evs.ee; Telefon: 605 5050; E-post: info@evs.ee

SISUKORD

1	SISSEJUHATUS	6
2	NORMIVIITED	6
3	TERMINID, MÄÄRATLUSED JA LÜHENDID	7
3.1	Terminid	7
3.2	Lühendid	8
4	ÜHEBAIDISED MÄRGISTIKUD	9
4.1	Alustabel	11
4.2	Eesti Windowsi kooditabel	17
4.3	Eesti DOSi kooditabel	21
4.4	Eesti EBCDICi kooditabel	21
5	KLAVIATUUR	22
5.1	Piiratud märgistikuga klaviatuur	22
5.2	Unicode'i klaviatuur	24
6	EESTIS KASUTATAV LADINA TÄHTEDE VALIK (ESET1)	24
7	EESTI ANDMESTIK, KIRJELDAV TEKST	26
	Alajaotis 1: Sortimine	26
	Alajaotis 2: Tähtede klassifikatsioon	26
	Alajaotis 3: Arvude rühmitamine	26
	Alajaotis 4: Raha tähistus	26
	Alajaotis 5: Kuupäev ja aeg	27
	Alajaotis 6: Jaatavad ja eitavad vastused	28
	Alajaotis 7: IT terminoloogia alased standardid	28
	Alajaotis 8: Keele- ja kultuurialased standardiprofiilid	28
	Alajaotis 9: Tähestik ja kooditabelite kasutus	28
	Alajaotis 10: Sortimise ja päringute iseärasused	29
	Alajaotis 11: Tähtede asendussümbolid ja -kombinatsioonid	29
	Alajaotis 12: Tähtede iseloomustus	29
	Alajaotis 13: Erimärkide tarvitamine	29
	Alajaotis 14: Erinõuded tähtede esitusel	30
	Alajaotis 15: Tähtede sisestusviisid	30
	Alajaotis 16: Isikunimed	30
	Alajaotis 17: Käänamine ja pööramine	30
	Alajaotis 18: Poolitusreeglid	30
	Alajaotis 19: Õigekirjareeglid	31
	Alajaotis 20: Nummerdamine, järgarvud ja mõõtühikute süsteem	31
	Alajaotis 21: Rahasummade kirjutamine	31
	Alajaotis 22: Aja esitamine	31
	Alajaotis 23: Rahvuslike tähistuste loend	31
	Alajaotis 24: Telefoninumbrid	32
	Alajaotis 25: Postiaadressid	32
	Alajaotis 26: Isikute ja asutuste identifitseerimisnumbrid	33
	Alajaotis 27: Elektronposti aadressid	33
	Alajaotis 28: Pangakontode numbrid	34
	Alajaotis 29: Märkide paigutus klaviatuuril	34
	Alajaotis 30: Suhtlus inimese ja arvuti vahel	34
	Alajaotis 31: Paberi formaadid	34
	Alajaotis 32: Tüpopograafilised eripärad	34

1	INTRODUCTION	35
2	NORMATIVE REFERENCES	35
3	TERMS, DEFINITIONPS AND ABBREVIATIONS	36
3.1	Definitions	36
3.2	Abbreviations	37
4	SINGLE-BYTE CODED CHARACTER SETS	38
4.1	Basic table	38
4.2	Windows table for Estonia	38
4.3	DOS table for Estonia	38
4.4	EBCDIC table for Estonia	38
5	KEYBOARD	38
6	REPertoire OF LATIN LETTERS USED IN ESTONIA (ESET1)	39
7	ESTONIAN LANGUAGE LOCALE FOR ESTONIA, NARRATIVE CULTURAL SPECIFICATIONS	40
	Clause 1: Alphanumeric deterministic ordering	40
	Clause 2: Classification of characters	41
	Clause 3: Numeric formatting	41
	Clause 4: Monetary formatting	41
	Clause 5: Date and time conventions	41
	Clause 6: Affirmative and negative answers	42
	Clause 7: National or cultural Information Technology terminology	43
	Clause 8: National or cultural profiles of standards	43
	Clause 9: Character set considerations	43
	Clause 10: Sorting and searching rules	43
	Clause 11: Transformation of characters	43
	Clause 13: Use of special characters	44
	Clause 16: Personal names rules	44
	Clause 17: Inflection	44
	Clause 18: Hyphenation	44
	Clause 20: Numbering, ordinals and measuring systems	45
	Clause 21: Monetary amounts	45
	Clause 22: Date and time	45
	Clause 23: Coding of national entities	45
	Clause 24: Telephone numbers	46
	Clause 25: Mail addresses	46
	Clause 26: Identification of persons and organizations	47
	Clause 27: Electronic mail addresses	47
	Clause 28: Payment account numbers	47
	Clause 29: Keyboard layout	47
	Clause 30: Man-machine dialogue	48
	Clause 31: Paper formats	48
	Clause 32: Typographical conventions	48
	Lisa A ESET1 märkide loend / Appendix A ESET1 character repertoire	49
	ESET1 märke sisaldavad UCS kollektsioonid / UCS Collections containing ESET1	49
	Tähevaliku koondtabel / Compact list of characters	49
	ESET1 kuuluvad ladina tähed koos eestikeelsete tähenimetustega / Full list of letters with names in Estonian	49
	Lisa B Eesti andmestik ISO/IEC 14652 formaadis (informatiivne) / Appendix B Estonian locale for ISO/IEC 14652 (informal)	53
	Lisa C Eesti andmestik POSIXi formaadis / Appendix C POSIX locale for Estonia	63
	Lisa D Unicode'i klaviatuur. Kavand / Appendix D Unicode keyboard. Draft.	79

Eesti klaviatuur pealekantud vene tähtedega.....	80
Lisa E Muud eesti lokaadi andmed / Appendix E Various translations of locale data.	81
Sortimine / Sorting — Estonian delta in LDMD	81
Vääringud / Currency.....	82
Keeled / Languages.....	87
Kiri, tähestik / Script.....	99
Riigid ja alad / Territory.....	102
Kalender / Calendar.....	109
Üldnimetused.....	109
Kvartalid.....	109
Kuude nimetused juudi kalendris	110
Kuude nimetused islamikalendris	110
Jaapani kalendri ajastud.....	110
Varia	112
CLDR muutujad	112

1 SISSEJUHATUS

EVS 8:2008 uustöötlus ei ole tingitud hädavajadusest kaasajastada mõni vananenud kultuurielemendi määrang või viia EVS vastavusse uute rahvusvaheliste standarditega, kuigi ka need aspektid pole vähetähtsad. Uustöötluse peamine eesmärk on Eesti ja eesti keele kultuuriandmestiku, lokaadi, võimalikult üldistatud esitamine, et tagada standardi pikaajaline kasutus. Erinevalt eelmisest standardist EVS 8:2000 on uustöötlus täielikult Unicode'i-keskne (vastab ISO standardile ISO/IEC 10646), mainides piiratumaid kooditabeleid vaid soovitusena, milliseid neist eelistada vananenud ja piiratud tarkvarakeskkonnas. Muutmata kujul kordab EVS 8:2008 osa ESET1 (Eestis kasutatav ladina tähtede valik), mis samuti eeldab ühebaaside kooditabelite asemel märksa laiemat tähevalikut kasutamist.

Standard arvestab kehtivaid ISO rahvusvahelisi standardeid, standardimist Euroopa Liidus ning rakenduslikke lokaliseerimisvahendeid nagu POSIX ning IBM-i ja Microsofti rahvuskeelte tugivahendeid.

Uue lisana on esitatud Unicode'i Common Locale Data Repository eesti lokaadi andmestik.

Sarnaselt Eestiga on ka Põhjamaad koondanud keele ja kultuuri iseärasusi arvestavad nõuded ühtsesse kogumikku "Nordic Cultural Requirements on Information Technology". Sellest on edasi arenenud ISO/IEC standardid ISO/IEC 14652 ja ISO/IEC 15897 keele- ja kultuurikonventsioonide kirjeldamise kohta ning neil põhinebki EVS 8 uus redaktsioon.

Kuigi rea keele- ja kultuurielementide kirjeldamise formaalne reeglistik sisuliselt puudub (nt isikunimede struktuur, ametlikus dokumendis kasutatavad pöördumised, aadresside omapärad, ajavööndite ajaloolised muudatused jms), on nende konventsioonide Eestit puudutavad kirjeldused esitatud kokkuvõtliku tekstina, mille alusel rakendused võivad vajadusel koostada formaalseid reegleid.

2 NORMIVIITED

Käesoleva standardi koostamisel arvestati järgmisi normdokumente või nende projekte:

Unicode Common Locale Data Repository project ver 1.4.

Unicode Technical Standard #35 Locale Data Markup Language ver 1.4 revision 6.

Unicode Technical Standard #10 Unicode Collation Algorithm ver 5.0 revision 16.

ISO/IEC 15897:1999. Information technology -- Procedures for registration of cultural elements.

ISO/IEC TR 14652:2004. Specification method for cultural conventions.

ISO/IEC 14651:2001. International string ordering and comparison.

ISO 8859-1:1998. Information processing. 8 bit single-byte coded character sets. Part 1: Latin alphabet No.1.

ISO 8859-15:1999. Information processing. 8 bit single-byte coded character sets. Part 15: Latin alphabet No.9.

ISO 6937-2:1983. Information processing. Coded character sets for text communication. Part 2. Latin alphabetic and non-alphabetic graphic characters.

ISO 2022:1994. Character code structure and extension techniques.

ISO 10646:2003. Information technology. Universal Multiple-Octet Coded Character Set (UCS). Part 1: Architecture and Basic Multilingual Plane.

ISO/IEC 9995-1:2006. Information technology. Keyboard layouts for text and office systems. Part 1: General principles governing keyboard layouts.

National Language Support Reference Manual. Volume 2. Third Edition. /IBM. National Language Technical Center./ IBM, May 1992.

ENSV VST 582-89 (projekt). Eesti ja vene kooditabelid. 7- ja 8-bitised koodid.

ENSV VST 581-89 (projekt). Klaviatuurid (sõrmistikud).